

Vrouwen sorteren tabaksbladeren op lengte in een loods op onderneming Tegal-sirondo (ook wel Tegal-gondo) bij Oengaran ten zuiden van Semarang c. 1910 Universitaire Bibliotheek Le. Fotograaf onbekend.

Koloniale verleden van het Van Abbemuseum wordt zichtbaar in de tentoonstelling Verborgene Verbanden

Van 2 maart 2024 tot en met voorjaar 2026 te zien in het Van Abbemuseum in Eindhoven

Waarom weten we zo weinig over wat er op de plantages in het voormalig Nederlands-Indië gebeurde? De gruwelijke geschiedenis van contractarbeid in Deli op Sumatra, dat mensen dwong te werken voor westerse ondernemers, lijkt in de doofpot gestopt. Daarmee zijn ook de verhalen van verzet, dat er wel degelijk was, vaak niet vastgelegd maar enkel mondeling doorgegeven. Deze doelbewuste onderdrukking en ontkenning van de plantagearbeiders en hun ervaringen zijn nog steeds voelbaar. In het meerjarige onderzoeksproject *Verborgene Verbanden* onttraft het Van Abbemuseum zijn eigen oorsprong in dit koloniale verleden. Vanaf 2 maart 2024 presenteert het museum de uitkomsten in een tentoonstelling, podcast en erfgoedplatform.

Oprichter Henri van Abbe

Het Van Abbemuseum is vernoemd naar Henri van Abbe (1880 – 1940), oprichter van sigarenfabrieken Karel 1 - ooit de op één na grootste werkgever van Eindhoven en omstreken. De tabak voor Karel 1 kwam grotendeels van plantages in het toenmalige Nederlands-Indië. Ondanks dat Van Abbe niet zelf op het eiland Sumatra aanwezig was, had zijn afname van tabak uit Deli, grote impact op de streek en zijn inwoners. In 1933 stichtte Van Abbe, deels met verdiensten uit de tabaksindustrie, een museum voor hedendaagse kunst. Naast een gebouw schonk hij ook 26 schilderijen uit zijn privéverzameling, waaronder werk van Isaac Israëls, Carel Willink en Jan Sluijters.

Doorlopend onderzoek

De afgelopen tien jaar werd het Van Abbemuseum zich steeds bewuster van zijn wortels in de tabaksindustrie. De schenking van het Van Abbe familiearchief aan het museum in 2018 vormde het startpunt van een doorlopend onderzoek naar dit verleden. Eerste resultaten zijn al vanaf het najaar van 2021 te zien. Vanaf 2 maart 2024 breidt deze presentatie uit met nieuw werk geïnspireerd op dit onderzoek. Waarom zijn de gebeurtenissen op de plantages in Sumatra verborgen gehouden? En waarom weten we niets van de verschillende vormen van verzet daar? Schrijver en historicus Reggie Baay zocht in Nederlandse archieven naar vergeten verhalen over deze periode. Tegelijkertijd spraken kunstenaars en onderzoekers Ferial Affif en Dwihandono Ahmad met nazaten van de contractarbeiders op de plantages in Deli. Isabelle Britto deed onderzoek naar wat Henri van Abbe kon hebben geweten over de omstandigheden daar.

Verborgene verhalen van verzet

In de tentoonstelling *Verborgene Verbanden* presenteren curatoren Reggie Baay en Bibi de Vries de uitkomsten van dit onderzoek. In archiefmateriaal, audio- en video interviews en illustraties staat het perspectief van de plantagearbeiders in Deli en hun werk- en leefomstandigheden centraal. Grafisch ontwerper Gayle Tjong-Kim-Sang liet zich voor haar wandvullende tekeningen inspireren door de inventieve manieren die contractarbeiders bedachten om elkaar te waarschuwen en hun woede en verdriet te uiten. Plantagehouders hadden het verzet niet altijd door, maar als contractarbeiders werden betrapt, werden ze gevangengezet, mishandeld of zelfs vermoord. Een van deze vormen van verzet is het verhaal 'De Slang van Sumatra'. Deze parabel waarschuwde arbeiders voor een mens-etende slang uit Deli. Nadat deze zijn prooi had opgegeten, poepte hij goud uit voor de Nederlanders. Een ander voorbeeld van verzet is dat van improvisatie tijdens theater- en wajangvoorstellingen, waarmee de arbeiders niet alleen kritiek op de westerse ondernemingen uitten, maar soms ook satirische verhalen over de plantage-eigenaren vertelden.

Aanvulling collectiepresentatie Dwarsverbanden

De tentoonstelling *Verborgene Verbanden* bevindt zich in de kelder van de nieuwbouw van het Van Abbemuseum. Op de drie bovenliggende etages is op dit moment de langlopende collectiepresentatie *Dwarsverbanden* (t/m 2026) te zien, waarin bezoekers kunst ervaren door te ruiken, horen, voelen en zien. *Verborgene Verbanden* vormt letterlijk en figuurlijk het fundament voor deze multi-zintuiglijke tentoonstelling. Met de toevoeging van *Verborgene Verbanden* toont het Van Abbemuseum de oorsprong van deze kunstcollectie. Het biedt een nieuw perspectief op de omstandigheden waarin deze verzameling tot stand kwam. Dit nieuwe hoofdstuk zorgt voor een completere geschiedschrijving waarin er oog is voor de hedendaagse betekenis van het koloniale verleden.

Collectieve geheugen

Voor het Van Abbemuseum is het blijvend bewaren en overdragen van de verhalen uit het *Verborgene Verbanden*-onderzoek cruciaal. Ze zijn onderdeel van ons cultureel erfgoed en moeten voor iedereen vindbaar en toegankelijk zijn. Het museum werkt daarom samen met provinciaal kennis- en expertisecentrum Erfgoed Brabant en integreert het doorlopende onderzoek op het platform Koloniale Historie Brabant. Ook lanceert het museum op 14 mei 2024 een podcast samen met Reggie Baay en Aldus' producties. Hierin onderzoekt Baay waarom er zo weinig over dit verleden te vinden is aan de hand van een zoektocht naar zijn eigen Indonesische familiegeschiedenis. In het najaar van 2024 volgt een kunstproject, waarbij jonge makers betrokken worden om nieuw werk te maken dat reflecteert op dit onderzoek. Met deze diverse uitingen zorgt het Van Abbemuseum dat de verhalen, ook na de looptijd van de tentoonstelling, niet verloren gaan en onderdeel worden van het collectief geheugen.

Partners

NOOT VOOR DE REDACTIE

Voor beeldmateriaal en vragen
Kelly Hamers, communicatie & pers
M: +31 (0)6 28100149
E: pressoffice@vanabbemuseum.nl

ENGLISH

Colonial past of the Van Abbemuseum revealed in the exhibition Hidden Connections

At the Van Abbemuseum in Eindhoven from 2 March 2024 up to and including spring 2026

Why do we know so little about what happened on the plantations in the former Dutch East Indies? The horrific history of contract labour in Deli in Sumatra, which forced people to work for western entrepreneurs, seems to have been covered up. Stories of resistance were often not written down but passed on orally instead. This deliberate oppression and denial of the plantation workers and their experiences is still palpable to this very day. In its multi-year *Hidden Connections* research project, the Van Abbemuseum discovers the role it played in the Netherlands' colonial past. From 2 March 2024 onwards, the museum will present its research results in an exhibition and podcast and on a heritage platform.

Founder Henri van Abbe

The Van Abbemuseum was named after Henri van Abbe (1880-1940), the founder of the Karel 1 - cigar factories, once the second biggest employer in Eindhoven and the surrounding area. The tobacco for Karel 1 cigars was sourced largely from plantations in the Dutch East Indies. Even though Van Abbe was not based in the Dutch East Indies, the tobacco he bought from Deli, on the island of Sumatra, had a big impact on the region and its inhabitants. In 1933, Van Abbe founded a museum for contemporary art, funded partly with money he had made from tobacco. Besides a building, Van Abbe donated 26 paintings from his personal collection, including works by Isaac Israëls, Carel Willink and Jan Sluijters.

Ongoing research

Over the last 10 years, the Van Abbemuseum has become increasingly aware of its roots in the tobacco industry. The donation of the Van Abbe family archive to the museum in 2018 was the starting point for ongoing research into its past. The initial results have been presented in the museum since autumn 2021. On 2 March 2024, this presentation will be expanded to include new work inspired by this research. Why have events on the plantations in Sumatra been kept hidden? And why don't we know anything about the different forms of resistance to it? Author and historian Reggie Baay has searched Dutch archives for forgotten stories about this period. At the same time, artists and researchers Ferial Affif and Dwihandono Ahmad spoke to descendants of contract workers on the plantations in Deli. Isabelle Britto also did research to find out how much Henri van Abbe could have known about the conditions there.

Hidden stories of resistance

Curators Reggie Baay and Bibi de Vries will present the results of the research above in the exhibition *Hidden Connections*. Archive material, audio and video interviews and illustrations in the exhibition will all focus on the perspective of the plantation workers in Deli and their working and living conditions. Graphic designer Gayle Tjong-Kim-Sang took inspiration for her huge wall drawings from the inventive ways contract workers chose to express their anger, sadness and warnings. Plantation owners were not always aware of resistance, but if contract workers were caught, they were thrown into prison, abused or even murdered. One form of resistance was the story 'De Slang van Sumatra' (which translates as 'the snake of Sumatra'). This parable warned workers about a man-eating snake on the neighbouring island. After eating its prey, it excreted gold for the Dutch. Another example of resistance was improvisation during theatre and wayang performances. Workers used this opportunity to criticise the western enterprises and sometimes tell (satirical) stories about the plantation owners.

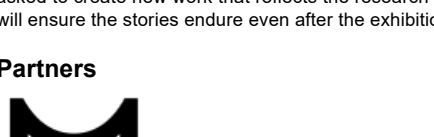
Addition to the Delinking and Relinking collection presentation

The exhibition *Hidden Connections* will be located in the basement of the collection building at the Van Abbemuseum. The long-term *Delinking and Relinking* collection presentation (2021-2026) can currently be seen on the three floors above; it allows visitors to experience art by smelling, hearing, feeling and seeing it. *Hidden Connections*, as the literal and figurative foundation for the multi-sensory *Delinking and Relinking* collection presentation, will enlighten visitors on the origins of this long-standing display and offer a new perspective on the circumstances in which it was created. This new chapter will provide a more complete historiography that includes the contemporary significance of the museum's colonial past.

Collective memory

The Van Abbemuseum places great importance on the permanent preservation and communication of the stories from its *Hidden Connections* research. They are part of our cultural heritage and must be findable by and accessible to everyone. With this in mind, the museum is working with Erfgoed Brabant, the province's knowledge and expertise centre, and is integrating its ongoing research into the platform Koloniale Historie Brabant (a platform on Brabant's colonial history). On 14 May 2024, the museum will also launch a podcast with Reggie Baay and Aldus' producties. In it, Baay will explore why it is we know so little about this colonial past via a search in which he attempts to uncover his own Indonesian family history. In autumn 2024, this will be followed by an art project in which young people are asked to create new work that reflects the research results. The Van Abbemuseum hopes these artistic expressions will ensure the stories endure even after the exhibition ends and become part of collective memory.

Partners

NOTE TO EDITOR:

For visual material or questions
Kelly Hamers, Communication & Press
M: +31 (0)6 28100149
E: pressoffice@vanabbemuseum.nl

Bezoekadres / Visiting address
Stratosedijk 2, Eindhoven

Openingstijden / Opening hours

Dinsdag t/m zondag / Tuesday to Sunday 11.00 - 17.00.
Het museum is gesloten op King's Day, eerste kerstdag en nieuwjaarsdag. /
The museum is closed on King's Day, Christmas Day and New Year's Day.

Entreprijzen / Admission

Volwassenen / Adults - € 13
Studenten, CJP houders / Students - € 6
Kinderen t/m 12 jaar, Museumkaart, VriendenLoterij VIP-kaart & iedere
dinsdagmiddag na 15 uur - **Gratis**
Children under 13, Museum card, VriendenLoterij VIP card & every Tuesday
afternoon after 3 pm - Free

Meer info / More info: vanabbemuseum.nl/

Het Van Abbemuseum wordt onder andere ondersteund door / is supported by:

